

ROZVOJOVÝ PLÁN MĚSTA

Rada města Svitavy na svém jednání 28. května 2012 projednala část rozvojového plánu města Svitavy, která se zabývá problematikou životního prostředí. Po projednání všech částí a schválení byl rozvojový plán dne 31. října 2012 projednán Zastupitelstvem města Svitavy a následně dán k dispozici občanům města.

SWOT ANALÝZA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Silné stránky

- Území s kvalitním životním prostředím bez vysokých ekologických zátěží.
- Významné přírodní zdroje – lesy, půdy, bohaté zdroje podzemních vod – vodohospodářsky významná oblast.

Slabé stránky

- Existence nevyužívaných a chátrajících objektů a zanedbaných ploch v regionu (převážně zemědělské objekty, objekty občanské vybavenosti a další) a nízký zájem o jejich revitalizaci.
- Narušené životní prostředí v průmyslových a urbanizovaných oblastech s vyšší koncentrací průmyslu.
- Přetrvávající imisní zátěž především z malých, středních a mobilních zdrojů znečištění, zvýšená hluková zátěž nevyřešené tranzitní dopravy.

Příležitosti

- Zlepšení podmínek pro rozvoj organizací, spolupráce a aktivit v oblasti trávení volného času obyvatel.
- Rekonstrukce prostor a budov škol.
- Energetické a materiálové využívání odpadů a podpora využití produktů vyrobených z odpadů.
- Stanovení indikátorů udržitelného rozvoje.
- Vyšší úroveň využití podpůrných programů pro podporu zemědělství a lesnictví.
- Využití agroturistiky jako alternativního zdroje příjmů a pracovních příležitostí.
- Zajištění ochrany kvalitního půdního fondu pro udržitelný rozvoj krajiny a přírodních hodnot.
- Zajištění součinnosti obcí v rámci mikroregionu.

Hrozby

- Rozvoj nevhodných ekonomických aktivit s dopadem na životní prostředí, zvyšování eutrofizace vod, nedostatečná péče o krajinu.
- Pokles zemědělské výroby vedoucí k devastaci krajiny.
- Nevyváženost mezi podmínkami ochrany krajiny a životního prostředí a požadavky na rozvoj území, nerespektování zásad trvale udržitelného rozvoje, zbytečné a nevhodné zábory kvalitního půdního fondu.
- Ohrožení kvality životního prostředí v důsledku narůstající a neusměrňované individuální automobilové dopravy.

NÁVRHOVÁ ČÁST

Globální cíl

Ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako základního principu udržitelného rozvoje.

Specifické cíle

- A) Opatření proti povodním, obnova přirozeného stavu malých vodních toků.
- B) Obnova a rozvoj infrastruktury v oblasti zásobování pitnou vodou a odvádění a čištění odpadních vod.
- C) Ochrana přírody a krajiny, obnova a rozvoj městské zeleně.
- D) Nakládání s odpady.
- E) Podpora opatření na udržitelné využívání zdrojů energie a ochrana ovzduší.

Specifikace opatření programu rozvoje města Svitavy

Ke každému opatření programu rozvoje je zpracována specifikace ve struktuře níže uvedené. Obecně charakterizuje význam jednotlivých bodů specifikace a záměr, které vedly k jejich zařazení.

Okruh priorit je:

A) Opatření proti povodním, obnova přirozeného stavu malých vodních toků

Popis výchozí situace:

- Většina vodních toků, včetně mostů a lávek v intravilánu města je zkapacitněna na Q50. V horních částech hlavních vodních toků (řeka Svitava a Lačnovský potok) je umožněna akumulace vod v rybnících a suchých retenčních nádržích.
- Velmi podstatná je skutečnost, že byly v územním plánu vyčleněny plochy pro zbudování poldrů v místech přirozených akumulací povrchových vod.
- Na většině území však nemají drobné a sezónní vodní toky účinně působící zpevňující dřeviny a křoviny, pruhy volných meandrů a prostory pro rozliv přívalových vod a vod z jarního tání, čímž dochází ke zrychlenému a neregulovatelnému povrchovému odtoku.
- Výrazně zhoršená letní kvalita vody ve vodních nádržích signalizuje znečištění v povodích, jež pochází zhruba rovným dílem ze zemědělství, osídlení, starých zátěží a současného průmyslu a služeb. Závisí to na konkrétní prostorové situaci. Nezastavil se ani proces zhoršování kvality podzemních vod prosakováním znečištěných povrchových vod, a to zejména dusičnany. Hrozbou jsou staré sanované zátěže i nově vznikající skládky odpadu.

Cíle opatření:

- Zlepšit kvalitu vody ve vodních tocích, zajistit snížení maximálního znečištění.
- Vytvořit podmínky pro zachycení vody v krajině.
- Naplňovat evropskou směrnici prosazující možnost zdravotně nezávadného koupání ve volné přírodě (vodní toky, nádrže, rybníky...).

Aktivity naplňující opatření:

- Podpora dokončení protipovodňové úpravy řeky Svitavy.

- Podpora opatření na zachycení vody v krajině (podpora vytváření a zabezpečení území pro rozlivy, budování suchých retenčních nádrží a vodních ploch).
- Podpora činností vedoucích ke zlepšení kvality podzemních vod, vodních toků a ploch.
- Podpora projektů revitalizace říčních systémů.
- Zakládání a údržba mokřadů.
- Vyhodnocování čistoty podzemních vod a povrchových vod ve vodních tocích a nádržích.
- Realizace projektů v oblasti čištění vod a odkanalizování.
- Kontrola a opatření k zamezení nepovoleného vypouštění znečištěných vod do povrchových a podzemních vod.
- Podpora opatření k zachycení vody a zpomalení odtoku z pramenné oblasti řeky Svitavy.

Indikátory opatření:

- Délka revitalizovaných toků.
- Plocha a objem vytvořených vodních nádrží a poldrů.
- Stupeň znečištění vodních toků.
- Zanášení vodních toků sedimenty.

Kritéria pro výběr projektů:

- Soulad se „Studii protipovodňových opatření na území ORP Svitavy, 2007“ a navazujícími dokumenty „Poldr Ostrý potok, 2009“, „Poldr Lačnovský potok, 2009“, „Studie zadržení povrchových vod ve východní části města, 2011“.
- Respektování hydrologických charakteristik odtoku, vodního režimu krajiny.
- Neopomíjení malých povodí, která mohou být riziková z hlediska povodní.

Dopady na hospodářskou a sociální situaci města:

- Omezení ekonomických ztrát
- Zvýšení kvality života
- Posílení environmentální bezpečnosti

Garant:

- Odbor životního prostředí

Spolupráce:

- Správci vodních toků, nevládní neziskové organizace i nezávislé subjekty

Financování:

- Strukturální fondy: OP Životní prostředí (Státní fond životního prostředí ČR)
- Národní fondy (MŽP, MZe)
- Pardubický kraj
- Vlastní

B) Obnova a rozvoj infrastruktury v oblasti zásobování pitnou vodou a odvádění a čištění odpadních vod

Popis výchozí situace:

- V roce 2010 bylo zásobeno z vodovodů téměř 100 % obyvatel. Délka vodovodní sítě dosahuje 131 km. Celkový objem vodojemů obsáhne více jak 6.180 m³, kapacita

zdrojů podzemní vody je 165 litrů za sekundu. Objem fakturované vody ve Svitavách za rok 2010 činil 1.002.551 m³. Jedná se o vodu získanou výhradně z podzemních zdrojů, nacházejících se v katastru města. Na celkovém objemu spotřeby vody se domácnosti podílely téměř 66 %

- Přetrvávají problémy s obsahem dusičnanů ze středněturonské zvodně, který je na samé horní hranici normy. Z tohoto důvodu byly v roce 2005 zbudovány 2 nové vrty ze spodnoturonské zvodně vykazující kvalitu vody kojenecké. Bohužel kapacita zmíněných zdrojů kryje přibližně poloviční spotřebu odběratelů a navíc je vzhledem ke kapacitě jednotlivých zdrojů a nerovnoměrným odběrům v různých částech města i nerovnoměrně distribuována.
- Kapacita vodovodní sítě je dostatečná, ve velkém objemu však nevyhovuje technický stav. To je způsobeno zejména kvalitou prací a používaných materiálů v 60 - 80 letech minulého století a značného stáří infrastruktury obecně.
- Pro další rozvoj vodního hospodářství je proto prioritou zabezpečení kvalitativních parametrů pitné vody a omezení ztrát ve vodovodních sítích, neboť technický stav většiny rozvodů je špatný. Významná je ochrana zdrojů vody.
- V roce 2010 bylo vypuštěno do kanalizace téměř 1.255.155 m³ odpadní vody, z toho splaškové odpadní vody z domácností tvořily 42 %. Délka kanalizační sítě dosahuje 92 km. Technický stav kanalizací je podobně jako u vodovodů obecně špatný. Kanalizační stoky jsou netěsné, což má za následek průsak odpadních vod do vod podzemních a na druhé straně průnik balastních vod do kanalizace období zvýšené hladiny spodních vod.
- ČOV leží na katastru obce Hradec nad Svitavou. V roce 2010 zde bylo vyčištěno 1.755.742 m³ vody, včetně vod srážkových. Byla uvedena do provozu v roce 1976 podle maďarské technologie, což způsobuje problémy v technologii čištění odpadních vod i energetickou náročností provozního souboru. V roce 1995 - 1996 a 2002 proběhla na ČOV dílčí rekonstrukce technologie kalového hospodářství a opatření na odstraňování dusíku a fosforu. V současné podobě není možné zajištění podmínek čištění odpadních vod po roce 2010. Z tohoto důvodu se připravuje pro období 2012 - 2014 intenzifikace ČOV

Cíle opatření:

- Zajištění kvalitní pitné vody
- Zlepšení technického stavu vodovodní sítě
- Zajištění čištění odpadních vod rekonstrukcí kanalizační sítě a intenzifikací ČOV
- Snížení spotřeby pitné vody

Aktivita naplňující opatření:

- Podpora investičních záměrů rekonstrukce kanalizačních řadů, včetně zefektivnění procesu čištění odpadních vod ve vazbě na čistotu povodí.
- Podpora investičních záměrů rekonstrukce vodovodních řadů a vodárenských objektů.
- Tvorba projektů v oblasti zásobování obyvatel pitnou vodou, na podporu vyhledávání vodních zdrojů, na tvorbu projektů v oblasti čištění a odvádění odpadních vod, na tvorbu rizikových analýz a hydrogeologických posudků.
- Podpora investičních záměrů v oblasti využití užitkové vody.

Indikátory opatření:

- Kvalita pitné vody
- Spotřeba pitné vody

- Podíl obyvatel napojených na modernizovanou vodovodní síť, kanalizaci a ČOV
- Kvalita vyčištěných odpadních vod vypouštěných do vodoteče z městské ČOV

Kritéria pro výběr projektů:

- Počet obyvatel, u kterých dojde ke zlepšení situace
- Dopad na životní prostředí
- Komplexní projektový přístup, volba vhodného řešení

Dopady na hospodářskou a sociální situaci města:

- Snížení znečištění vodních toků
- Zlepšení kvality života obyvatel

Garant:

- Odbor životního prostředí

Spolupráce:

- Provozovatel vodovodu a kanalizace, odborné vodohospodářské firmy

Financování:

- Strukturální fondy: OP Životní prostředí (Státní fond životního prostředí ČR)
- Národní fondy (MZe, MŽP)
- Pardubický kraj
- Vlastní

C) Ochrana přírody a krajiny, obnova a rozvoj městské zeleně

Popis výchozí situace:

- Krajinný prostor se stává předmětem střetu zájmů, konfliktů, jejichž řešení musí brát v úvahu udržitelnost, bezpečnost území z různých hledisek, mezi nimiž nemůže chybět hledisko ekologické/environmentální.

Cíle opatření:

- Docílit konsensuální shody v krajinném rázu konkrétních území, která by se stala základem ekologicky stabilizované krajiny, vycházet z pojetí krajiny jako živého kulturního dědictví.
- Respektovat v rozvoji města ekologickou stabilitu krajiny a náročněji vyžadovat aplikaci postupů EIA.
- Chránit, udržovat a rozvíjet významné přírodní lokality a přírodní dominanty krajiny.
- Podnikat opatření proti plošnému ubývání městské zeleně.

Aktivity naplňující opatření:

- Podpora institucionální územní ochrany jednotlivých prvků evropské ekologické sítě (EECONET), podpora realizace a doplňování neexistujících prvků ÚSES.
- Nové vymezení ekologicky citlivých území, podpora vytipování lokalit s cílem zvážení možnosti vyhlášení maloplošných chráněných území.
- Ochrana krajinného rázu a přírodních hodnot, a to nejen u velmi významných segmentů krajiny, ale u jakékoliv části přírody a harmonické kulturní krajiny (zamezení fragmentace a zachování propustnosti krajiny).

- Podpora zvýšení biodiverzity směrem k původním biocenózám nejen v rámci ÚSES, ale i v druhové skladbě lesů, podílů TTP, křovin, břehové vegetaci (zvyšování podílu přirozené dřevinné skladby v lesních porostech, výběr vhodných ploch a podpora mimoprodukčních a rekreačních funkcí lesa v místech nekonfliktních z hlediska zájmů ochrany přírody, důsledná ochrana mokřadů, mokřadních ploch a lokalit s výskytem zvláště chráněných a významných druhů rostlin a živočichů).
- Regulace rozvoje města v územním plánu s ohledem na ekologické limity okolního území, podpora ekologizace města (trvalá zeleň, velmi významné dřeviny, zelená regenerační centra, parky, zahrady, ...).
- Komunikace s nevládními environmentálními organizacemi a podpora jejich činnosti při zlepšování stavu životního prostředí.
- Podpora projektů na propojení využívání krajiny se zájmy ochrany přírody (podpora ekologických forem hospodaření a přidružené zemědělské činnosti s vazbou na turistický ruch).
- Mapování výskytu a likvidace invazivních druhů rostlin a živočichů.
- Revitalizace v minulosti zatrubněných vodních toků.
- Podpora opatření k ochraně volně žijících živočichů, zejména druhů chráněných, v případě potřeby vytváření vhodných náhradních stanovišť.

Indikátory opatření:

- Počet projektů
- Rozloha regenerovaných ploch
- Počet původních druhů rostlin a živočichů

Kritéria pro výběr projektů:

- Zastoupení ploch trvalé zeleně v intravilánu města
- Míra přírodních liniových prvků v krajině
- Zastoupení původních dřevin v lesních porostech
- Návaznost na krajské studie a programy
- Posouzení jakýchkoliv projektů s environmentálními dopady podle postupů EIA, příp. SEA
- Dopady na hospodářskou a sociální situaci města:
- Zvýšení kvality životního prostředí
- Zlepšení zdraví obyvatelstva

Garant:

- Odbor životního prostředí

Spolupráce:

- Odborné firmy, zemědělci, lesníci, neziskové organizace

Financování:

- Strukturální fondy: OP Životní prostředí (Státní fond životního prostředí ČR)
- Národní fondy (MŽP, MZe)
- Pardubický kraj
- Vlastní

D) Nakládání s odpady

Popis výchozí situace:

- Svoz komunálního odpadu a sběr jeho vytříděných složek zabezpečuje společnost LIKO SVITAVY a.s. Ve Svitavách je komunální odpad soustředován na překladišti komunálního odpadu a odtud odvážen velkoobjemovými kontejnery na skládku komunálního odpadu Třebovice provozovanou společností EKO-Bi s.r.o. Česká Třebová. Celkové množství komunálního odpadu uloženého na tuto skládku za rok 2010 činilo 3.141,3 tun.
- Pro sběr komunálního odpadu je využíváno několik druhů sběrných nádob. V rodinné zástavbě se používají převážně 110 a 240 litrové nádoby, na sídlištích a u jednotlivých bytových domů kontejnery o objemu 1.100 litrů.
- Na území města jsou rozmístěny kontejnery na sběr tříděného komunálního odpadu pro jednotlivé složky – papír, plasty, sklo čiré a barevné. Jejich počet v roce 2010 činil: plasty (148 ks), papír (114 ks), sklo (97 ks). Celkové množství odebraného a zpětně využitého odpadu za rok 2010 činil: plasty (165,6 t), papír (528,1 t), sklo (182,4 t).
- Sběrný dvůr na ulici Olomoucká byl po rekonstrukci otevřen 1. dubna 2008. Slouží pro občany města ke sběru všech druhů odpadů. Veškeré druhy velkoobjemových a nebezpečných odpadů, odpadů ze zeleně a zpětného odběru elektrospotřebičů jsou od občanů přijímány zdarma, neboť jsou hrazeny v rámci poplatku každého občana a dále financovány městem Svitavy). Pro občany má sběrný dvůr otevírací dobu šest dnů v týdnu mimo neděle.

Cíle opatření:

- Naplňovat Plány odpadového hospodářství Pardubického kraje a města Svitavy
- Eliminovat vznik nových ekologických zátěží a nepovolených skládek

Aktivity naplňující opatření:

- Podpora zavádění technologií regulujících množství produkovaného odpadu včetně realizace informačních kampaní ve městě.
- Podpora třídění odpadu již na úrovni jeho vzniku.
- Podpora realizace zařízení na úpravu odpadu pro jeho materiálové a energetické využití (např. výstavba kompostárny, zařízení pro recyklaci stavebních odpadů).
- Podpora rekultivací území s ekologickými zátěžemi.
- Podpora neinvestičních činností nevládních neziskových organizací a podnikatelských subjektů uplatňujících environmentálně šetrné principy v ochraně životního prostředí.

Indikátory opatření:

- Počet nových kontejnerů na tříděný odpad
- Počet nových či modernizovaných stanovišť na tříděný odpad
- Počet projektů zaměřených na využívání a recyklaci odpadů
- Podíl recyklovaných odpadů na celkovém objemu odpadů

Kritéria pro výběr projektů:

- Návaznost na krajské studie a programy v oblasti odpadového hospodářství
- Pozitivní dopad na území města

Dopady na hospodářskou a sociální situaci města:

- Zlepšení kvality života
- Zlepšení životního prostředí
- Nové podnikatelské příležitosti a vznik nových pracovních míst
- Energetické a materiálové úspory

Garant:

- Odbor životního prostředí

Spolupráce:

- Obce, podnikatelé (LIKO SVITAVY a.s., ...), neziskové organizace

Financování:

- Strukturální fondy: OP Životní prostředí (Státní fond životního prostředí ČR)
- Národní fondy (MŽP, MZe)
- Pardubický kraj
- Vlastní

E) Podpora opatření na udržitelné využívání zdrojů energie

Popis výchozí situace:

- Energetická spotřeba je zhruba na úrovni energetické spotřeby ČR, což znamená, že je 2-3 násobně větší než ve vyspělých zemích. Vzhledem k růstu cen ropy a zemního plynu se vrací energetická spotřeba k uhlí, navíc hnědému, v sídlech se spalují paliva zhoršující kvalitu ovzduší. Nejsou využívány možnosti převádění zemědělství na energetickou produkci. Na území města byly zbudovány fotovoltaické elektrárny (průmyslové areály na okraji města).

Cíle opatření:

- Snížení energetické spotřeby v produkci zboží a služeb.
- Podpora využívání místních obnovitelných zdrojů energie ve stávajících areálech a budovách.
- Snížení energetické spotřeby.

Aktivita naplňující opatření:

- Podpora a realizace programů environmentální osvěty zaměřené na úspory spotřeby energií a využívání jejich obnovitelných zdrojů.
- Podpora činností vedoucích ke snížení energetické náročnosti.
- Podpora úspor energie ve vytápění veřejných budov – zateplení, využití alternativních zdrojů.
- Podpora výstavby výtopen na obnovitelná paliva, iniciace snižování podílu tuhých paliv.
- Podpora projektů při zavádění technologií vyrábějících energii z obnovitelných zdrojů, zejména solární energie, spalování biomasy včetně obilovin a energetických plodin a jiných systémů, a to jak v podnikatelském tak občanském sektoru. Limitem bude nezasahovat do volné krajiny a přednostně využívat stávající areály a budovy.

Indikátory opatření:

- Vývoj energetické náročnosti produkce a úspor energie
- Využívání místních energetických zdrojů
- Zavádění nových účinných energetických technologií
- Kapacita energie vyprodukované z obnovitelných zdrojů
- Podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů v kraji a na celkové výrobě elektrické energie
- Počet propagačních a informačních akcí

- Počet projektů

Kritéria pro výběr projektů:

- Soulad s energetickou koncepcí kraje
- Energie vyrobená pomocí obnovitelných zdrojů
- Množství uspořené energie

Dopady na hospodářskou a sociální situaci města:

- Růst ekonomické konkurenceschopnosti
- Finanční a materiálové úspory

Garant:

- Odbor životního prostředí

Spolupráce:

- Podnikatelé, domácnosti, výzkumné skupiny a instituce, nevládní organizace

Financování:

- Strukturální fondy: OP Životní prostředí (Státní fond životního prostředí ČR)
- Národní fondy (MŽP)
- Pardubický kraj
- Vlastní

Autor: Andrea Veselá